

๑ เหลือบเห็นกวางดำดำลับ
งามเขาเป็นกิ่งกาญจนา
คอก่งเป็นนงรวาวาด
เหลียวหน้ามาดูภูมิ
ยามวิ้งวิ้งเร็วดังลมส่ง
ปิ่นกษัตริย์เร่งรักพรรณราย

งามสรรพพลั้งตั้งเลขา
งามตานิลรัตน์รูจี
รูปละอาดรวานางลำอางศรี
งามดั่งนารีชำเลื่องอายุ
ตัดตรงท่งพลันผันผาย
กระทั่งถึงชายไพรวันฯ

บทละครพระราชนิพนธ์เรื่อง “ศกุนตลา”
ตอน “ทุษยันต์ตามกวางดำ”
ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ลู่จิบัตรการแลแดง

พิธีถวายสักการะ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

วันอังคารที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

ณ อาคารมหาจุฬาลงกรณ์

โดยชมรมภาษาไทย

ชมรมดนตรีไทยและชมรมนาฏศิลป์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

◇ กำหนดการ ◇

พิธีถวายสักการะพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
เนื่องในวันมหาธีรราชเจ้า ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓
ณ โถงชั้น ๒ อาคารมหาจุฬาลงกรณ์

วันอังคารที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓

- เวลา ๑๖.๐๐ น. คณบดีและคณะผู้บริหาร หัวหน้าภาควิชาภาษาไทย
คณาจารย์ และผู้แทนนิสิตภาควิชาภาษาไทย
พร้อมกัน ณ ห้องโถง อาคารมหาจุฬาลงกรณ์
- คณบดีจุดธูปเทียนถวายเครื่องสักการะ
  - หัวหน้าภาควิชาภาษาไทยวางพวงมาลัยถวายสักการะ
  - ผู้แทนนิสิตอ่านคำถวายเครื่องสักการะ
  - ผู้แทนนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตและบัณฑิตศึกษา
อ่านบทอาศิรวาทราชสดุดี
  - การแสดงชุด “ทุษยันต์ตามกวางดำ” ประกอบด้วยการอ่านฉันท “บทชมกวางดำ” ในบทละครสั้นสภกต
เรื่อง “อภิษยานุศาสนต์ลัม” หรือศกุนตลาของกาลิทาส
ระบำฤกระเริงและรำทุษยันต์ตามกวางดำ
  - ผู้ร่วมงานร้องเพลงมหาจุฬาลงกรณ์

◆ มหาธีรราชาอาศิรวาท ◆

กาพย์ฉบับที่ ๑๖

๑ สรวมชีพเฉลิมเกียรติธีรราช วิสุทธีวิเศษบุญญา	มิ่งเกล้ามิ่งปราษฎ์
๑ มงกุฎเกล้าฉัฐมกษัตรา ปกด้าวปกแดนแผ่นดินไฟท	พ่างพระรามา
๑ เสดิมมหาวิทยาลัย พระก่อพระเกี้ยวอุปนา	“จุฬาลงกรณ์” ไกร
๑ พระกอบรรราชกิจนานา บรมชนกาธิราชบวร	สืบสรรค์มรรคา
๑ ทรงตั้งวรรณคดีสโมสร สังคีตฝึกฝนใจเมือง	บำรุงการละคร
๑ เสือป่ารักชาติประเทือง พูนเพิ่มพิพิธพิธีธรรม	สยามรองเรื่อง
๑ เทิดราชกิจน้อมนำ ตราบสิ้นดินฟ้าลับสูญ	จารึกหทัยจำ
๑ พระยศผ่องเพ็ญไพบูลย์ สว่างใจไทยนิรันดร์	จรัสจรัญ
๑ ทศนัฏประชุมคมคัล ตลอดจักรัฎฐิตีกาลา	ยอยศราชัน

ข้าพระพุทธเจ้า
นิสิตระดับปริญญาตรี ภาควิชาภาษาไทย
นายเทวบุตร เทพนรินทร์ ประพันธ์ถวาย

◆ มหาธีรราชาอาศิรวาท ◆

ภุชงคประยาตฉันท์ ๑๒

๑ ผจงกรองลบบองบท
ถวายองค์พระภูมิ

๑ พระเดชเณกสุริย์ส่อง
ประชาราษฎร์ก็ปราศภัย

๑ พระคุณไต้ ธ ไชติช่วง
นครลั่นสุปรีดา

๑ ทิวากรจะจรจาก
ตโมหรัท่อนมี

๑ บเณกเช่นพระภูธร
ประกอบกิจคุณานันต์

๑ รพีผ่องและดวงเดือน
นิกรสุขเพราะทุกข์คลาย

๑ พระเกียรติจึ่งเสถียรภาพ
สถิตเกล้าประชาชนี

ประดิษฐ์พจนวาที
พระผ่านเฝ้าไผ่ไทย

สว่างห้องโทยมใส
เพราะเหตุแห่งพระเดชา

ประดุจดวงศศิภา
เพราะทศธรรม์พระจักรี

นิราศพราภ ฦ ราตรี
จะพรายพร่าง ฦ กลางวัน

ธ ดับรื้อนนครชั้นต์
มิทรงว่างฤเว้นวาย

ฤแมนเหมือนพระภุสสาย
สยามรัฐสวัสดิ

ขจรจบ ฦ ภาพตรี
และคุ่มเขตประเทศเทอญา

นายณัฐกฤช ตะพาน้อย
นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ ๑
ประพันธ์ถวาย

◆ บทละครพระราชนิพนธ์เรื่อง “ศกุนตลา” ◆

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์บทละคร “ศกุนตลา” ขึ้นใหม่ จากเค้าเรื่องในบทละครเรื่อง “อภิษยานุศาสนุตลัม” ของ กาลิทาส ซึ่งทำให้ชาวไทยส่วนใหญ่ได้รู้จักกับละครเรื่องศกุนตลาเป็นครั้งแรก

“ในที่สุดนี้ข้าพเจ้าขออธิบายว่า การแต่งบทละครเรื่อง ศกุนตลาเป็นภาษาไทยนี้ ข้าพเจ้าตั้งรูปตามใจของข้าพเจ้าเอง คือให้เหมาะแก่การที่จะเล่นเป็นละครอย่างไทยได้ ไม่ได้เดินตาม แบบนาฏกะฉบับเดิม แต่หาได้คิดเพิ่มเติมข้อความอันใดลงไป โดยอำภอใจนอกเรื่องไม่ ทั้งเนื้อเรื่องและเนื้อความ ถ้าผู้ใดจะ สนใจสอบกับต้นฉบับคงจะเห็นว่า ข้าพเจ้ามิได้ยักย้ายนอกคอก ไปปานใดนักเลย ถ้าหากว่าจะมีข้อที่คลาดเคลื่อนอยู่บ้าง ก็จะเป็นเพราะข้าพเจ้าอ่านภาษาสังสกฤตเองไม่เปน ต้องอาศัย ฉบับอังกฤษซึ่งเซอร์วิลเลียม โยนส์ เปนผู้แปล และได้อาศัยฉบับ ของเซอร์โมเนียร์วิลเลียมส์ เทียบเคียงบ้าง เพราะฉนั้น ก็เห็นมีทางที่จะคลาดเคลื่อนมีความเพี้ยนอยู่บ้างก็เป็นได้ แต่คงจะไม่ผิดมากเท่าเรื่องรามเกียรติ์ฤทธิฤทธิ์ (“อนุรุท”) ที่ได้แต่ง ๆ กันมาแล้ว และเชื่อว่าจะมีผู้ติได้ก็แต่นักปราชญ์ ผู้รู้ภาษาสังสกฤตและพอใจแปลหนังสืออย่างเปรี๊ญเท่านั้น”

พระราชนิพนธ์คำนำ

บทละครพระราชนิพนธ์เรื่อง “ศกุนตลา”
ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

◆ ฉันท “บทชมกวางดำ” ◆

ในบทละครสั้นสกฤตเรื่องเรื่อง “อภิษยานุศาสนตลัม” ของกาลิทาส

อักษรเทวนาครี

राजा – सूत, दूरममुना सारङ्गेण वयमाकृष्टाः । अयं
पुनरिदानीमपि ग्रीवाभङ्गाभिरामं महुरनुपतति
स्यन्दने बद्धदृष्टिः
पश्चार्धेन प्रविष्टः शरपतनभयाद्भूयसा पूर्वकायम् ।
दभैरर्धावलीद्वैः श्रमविवृतमुखभ्रंशिभिः कीर्णवर्मा
पश्योदग्रप्लुतत्वाद्द्वियति बहुतरं स्तोकमुत्सुर्था प्रयाति
॥

อักษรไทย

ราชา— सूत, ทูรมมุนา สารงเคน วยมากฤษฏา | อัย पुनरिथानिमปี
ครีवागङ्कारामं मुहुรनुपตति स्यनत्ने तत्तत्तฤษु
पञ्जारणे प्रविष्टुः शरपतनभयात्तुयसा पुर्वकायम् |
तुःश्रुःरुःधावलीद्वैः श्रमविवृतमुखभ्रंशिभिः कीर्णवर्तुमा
पश्योदग्रप्लुतत्वात्तुयत्ति बहुतरं स्तोकमुत्सुर्था प्रयात्ति ॥

คำแปลภาษาไทย

ราชา: สารถี พวกเราถูกเจ้ากวางดำตัวนี้ชักพาไปเสียไกลแล้ว
กระนั้น แม้บัดนี้ เจ้ากวางตัวนี้ ยังมีสายตาจ้องไปทีไรล

ซึ่งกำลังไล่กวัดมันอยู่ครู่หนึ่งด้วยการเอี้ยวคออย่างงามงด
หดกายครึ่งหลังส่วนใหญ่ลู่เข้าสู่กายส่วนหน้า
เพราะความกลัวในการต่อสร มีหนทางซึ่งเรียวยาวด้วยหญ้าคา
ที่มันเคี้ยวคาครึ่งและร่วงหล่นจากปากที่อ้าเพราะความเหนื่อยล้า
ดุสิต เพราะการกระโจนสูง มันจึงทะยานไปในอากาศเป็นส่วนใหญ่
อยู่บนพื้นดินแต่เพียงน้อย

◆ ระบำมฤกระเริง ◆

ระบำมฤกระเริง หรือ ระบำกวาง เป็นการแสดงที่เลียนแบบอิริยาบถ
ของฝูงกวางที่ออกมาโลดแล่นอย่างงดงามภายในป่า ทำนองเพลงเป็น
เพลงอัตราจังหวะสองชั้นและชั้นเดียวประกอบทำร้ายรำของฝูงกวางอย่าง
สนิทสนมกลมกลืน ผู้คิดประดิษฐ์ทำนองเพลงคือ ครูมนตรี ตราโมท
ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดงดนตรีไทย พุทธศักราช ๒๕๒๘ และ
ผู้ประดิษฐ์ทำรำคือ ครูลมูล ยมะคุปต์

◆ รำทุษยันต์ตามกวางดำ ◆

รำทุษยันต์ตามกวางดำ เป็นการแสดงที่ตัดตอนมาจากเรื่อง “ศกุนตลา”
ตอน “ทุษยันต์ตามกวางดำ” บทละครพระราชานิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื้อความว่าด้วยการพรรณาลักษณะและท่วงท่า
อันงดงามของกวางดำที่ท้าวทุษยันต์ทอดพระเนตรเห็นเมื่อพระองค์ประพาสน้ำ
ล่าสัตว์ พระองค์ได้ต้องพระทัย แล้วจึงทรงไล่ตามกวางดำตัวนั้นไปจนได้พบรัก
กับนางศกุนตลา ณ อาศรมของพระกัณณะดาบสผู้เป็นบิดาบุญธรรมของนาง

เนื้อเพลงกาเรียนทอง

๑ เหลือบเห็นกวางดำดำลับ งามสรรพสพรั่งดังเลขา
งามเขาเปนกิ่งกาญจนา งามตานิลรัตน์รูจี
คอก่งเป็นวงราววาด รูปสะอาดราวนางสำอางศรี
เหลียวหน้ามาดูภูมิ งามดั่งนารีชำเลืองอาย
ยามวิ้งวิ้งเร็วดังลมส่ง ตัดตรงท่งพลันผันผาย
ปิ่นกษัตริย์เร่งรัดพรรณราย กระทั่งถึงชายไพรวัน

ฯ ๖ คำ ฯ

บทละครพระราชนิพนธ์เรื่อง “ศกุนตลา” ตอน “บุษยันต์ตามกวางดำ”
ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ชมรมดนตรีไทย คณะอักษรศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาชมรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชานปิวิชช์ ทัดแก้ว
อาจารย์ผู้ควบคุมวงปี่พาทย์ไม้ نرم อาจารย์ปกรณ์ หนูยี่
อาจารย์ฐิตินันท์ ผลละศิริ

นักดนตรี

ระนาดเอก	เจษฎา ฉันท์เจริญนิช	ระนาดทุ้ม	วัสสา ชาวคำเขต
ฆ้องวงใหญ่	พรรษชล วินัยกุล	ฆ้องวงเล็ก	ชุตินา สุวิมล
ขลุ่ยเพียงออ	กวินภพ ทองนาค	ซออู้	งามวาด คำคำ
ฉิ่ง	แก้วสกุล สุพรรณชนะบุรี	กรับพวง	กรรณพงศ์ เขียววัดจันทร์

เครื่องหนังและเครื่องดนตรีเสียดสัตว์

ฉิ่ง	ณัฐภาพ บุญสุต	ฉิ่ง	ฉิ่งชนก บัวสาย
พุดฉิ่ง	พุดฉิ่ง ใจอูปลั้มย์	ศรารูช	วังหลวง

นักร้อง กมลลาภา ดำรงกิจชัยพร ชนิกานต์ นิ้มปลื้ม
ปีติ มานุชา นนท์ ภูริทัต หงษ์วิวัฒน์
สุพิชญา วรธำรง

ผู้อ่านฉันทน์ ภูริทัต หงษ์วิวัฒน์

ชมรมนาฏศิลป์ คณะอักษรศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาชมรม อาจารย์ ดร.ชัยรัตน์ พลมุข
อาจารย์ผู้ควบคุมการฝึกซ้อม ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมคาย กลิ่นภักดี

นักแสดง

ระบำมฤคระเริง ขวัญปรียา อนุกูล
ธัญรดา จึงขจรเกียรติ

รำทุษยันต์ตามกวางดำ

ทุษยันต์ คณรัตน์ หอมทิพย์
กวางดำ อจลญา เนตรทัศน์

พิธีถวายสักการะ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

เนื่องในวันมหาธีรราชเจ้า ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

โดยชมรมภาษาไทย ชมรมดนตรีไทยและชมรมนาฏศิลป์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

